

СОЦІАЛЬНО-АНТРОПОЛОГІЧНІ СТУДІЇ

УДК 37.0+13+327

С. С. Дєнєжніков

*кандидат філософських наук,
старший викладач кафедри менеджменту освіти
та педагогіки вищої школи,
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,
м. Суми, Україна,
sdenezhnikov@ukr.net,
ORCID 0000-0003-3289-8399*

О. Г. Козлова

*кандидат педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедрою менеджменту освіти
та педагогіки вищої школи
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,
м. Суми, Україна,
fpdo@sspu.edu.ua
ORCID 0000-0003-1626-5188*

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ГЛОБАЛЬНОЇ АНТРОПОЛОГІЧНОЇ КРИЗИ

У статті проаналізовано філософські проблеми сучасної глобальної антропологічної кризи. Особливу увагу приділено проблемі комплексного вивчення та перетворення людини з точки зору культурно-філософського (антропологічного) та філософсько-педагогічного підходу. Автори вважають, що в результаті деформації світової спільноти локальні проблеми антропності перейшли у глобальні. Антропосоціоекспанетарна катастрофа, спровокована деформованою людиною, може бути зупинена людиною шляхом її якісного перетворення, з відновленням розумного духовно-морального потенціалу і креативно-гармонізуючої сили у світі.

Ключові слова: *людина, антропологічна криза, антропосоціоекспанетарна криза, цінності, еко-технології, екотехнології, антропосистема.*

Постановка проблеми. Останніми десятиліттями у світовій науковій спільноті досить широко обговорюються проблеми глобальної екологічної кризи, зростаючих кліматичних катастроф, різкого порушення, а тепер вже й незворотного знищення біосфери планети. ООН, ЮНЕСКО та інші всесвітні організації гуманістичної спрямованості проводять безліч самітів та зустрічей, присвячених глобальним змінам клімату, глобальній політичній кризі, економічним проблемам, правовим колізіям у міжнародних

відносинах та відкритим військовим протистоянням, проте це все носить більш декларативний ніж прикладний характер.

Інформаційна епоха, що охопила весь світ, не несе оптимістичного заряду, оскільки глобальне наповнення інформаційними гаджетами життя людей на планеті призводить до того, що циркулююча глобальна інформація переважно виявляється матеріально-споживчою, матеріально-побутовою і все менше відповідає індивідуальним і соціальним моральним критеріям і законам буття людей у світі. Глобальний інформаційний простір, надмірний або навіть нескінченний по відношенню до кожної конкретної людини, насичений, окрім життєво важливої, величезними потоками розважальної інформації, сміттевої і руйнівної. Він майже не має морально консолідуючих перспективних цілей і завдань, а про майбутнє більшою мірою говориться в апокаліптичних сюжетах містичного або прогнозованого характеру.

На сьогоднішній день спостерігається глобальна катастрофічна криза культури, яка навряд чи може бути усунена з опорою на релігійні концепти. Це пов'язано з тим, що багато релігійних напрямів, які усе більш набирають силу, несуть в собі ідеї жорсткого підпорядкування вірян вузько конфесійній вірі. При цьому усе більш розділяються різні конфесії і народи, що сприяє не об'єднанню людей, а наростанню глобального культурного конфлікту. Вдається до забуття головна ідея про те, що Бог як всесвітня сила єдиний для усіх і у зв'язку з цим несе головну консолідуючу, а не роз'єднуючу ідею. Причиною того, що представники різних віросповідань і навіть окремих напрямів усередині конфесії не розуміють і не визнають один одного, є не світова божественна сила, а обмеженість, нерозуміння і релігійний егоцентризм власне людей, що іноді доходить до релігійного фанатизму і екстремізму.

Природничі та технічні науки і їх прогнози також не додають оптимізму. Астрономи в наукову скарбничку прийдешніх знань вносять сценарії зіткнення Землі з кометами, астероїдами, планетоїдами тощо, які кардинально змінять або знищать життя на планеті, і пропонують використати значну частину ресурсів людства для захисту від небезпечного Космосу. Геолого-географічні науки регулярно висувають різноманітні тези про те, що клімат і біосфера планети випробовують періодичні вікові, тисячолітні й інші коливання, що усі зміни, які відбуваються, не пов'язані з діяльністю людини, а просто змінюються геологічні епохи і тривалі періоди сонячної активності, у зв'язку з чим настає або глобальне потепління, або глобальне похолодання.

Проте, не менш важливою виступає і проблема кризи людини, зміни її духовних цінностей та орієнтирів, кризи суспільства, яке на

сьогоднішній день не готове дати жодних варіантів шляхів вирішення антропологічної кризи.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема дослідження глобальної антропологічної кризи в даний час набуває революційного характеру. Цим дослідженням присвячені ряд статей вітчизняних і зарубіжних авторів. Зокрема, проблемам конвергенції та синергії високих технологій, які визначатимуть стрімкий технологічний розвиток людства в майбутньому, етичним аспектам цих технологій присвячені роботи І.В. Артюхова [2], А.В. Турчіна [10] та інших. Проблемам штучного інтелекту, квантово-синергетичної парадигми та розвитку високих соціогуманітарних технологій присвячено наукові розвідки О. Жукової [7], В. Буданова [4], Т. Кравченко [8]. Проблемам соціально-філософських та методологічних аспектів вивчення технологічних ризиків та становлення постлюдини присвячено роботи М. Наливайко [9], Г. Бехмана [3], І. Алексєєва [1] тощо.

Метою статті є філософсько-методологічний аналіз сучасної глобальної антропологічної кризи.

Виклад основного матеріалу. Наука, стаючи в авангарді науково-технічного прогресу утилітарної спрямованості, допомагає створювати нові і більш досконалі технології, які кардинально змінюють життя окремих людей, суспільства і планети в цілому. Але технології ці споживчі, тобто, по суті, «его-технології», працюючи на задоволення постійно наростаючих і усе більш різноманітних потреб людей. В той же час сучасний науково-технічний прогрес містить мінімум екотехнологій, що охороняють і оновлюють природу, або ж ці технології не вводяться в дію в потрібний час і в необхідних масштабах. У соціокультурному плані тут ми також спостерігаємо невідповідність. Відмінні комп'ютерні технології діючих інформаційних мереж і каналів входять в суперечливий контраст з їх змістовним інформаційним наповненням переважно інформацією споживчо-деформуючого характеру. Сукупна розумова праця учених працює на забезпечення «его-технологій», на конфліктний по суті науково-технічний прогрес, на наростання екологічної кризи і періодичних катастроф. Людина протиставила себе своїй материнській основі – космічній і земній природі, – вступивши з нею в конфлікт. Дитя природи, що втрачає розум, не здатне стати переможцем. Різке переважання «его-технологій» споживання матеріальних багатств над еко-технологіями відновлення ресурсів природи характеризує зміст сучасного науково-технічного прогресу, а також технологічну суть екологічної катастрофи.

У глобальних масштабах до влади на планеті приходять глобальний приватний капітал, яким управляють декілька сотень сімей найбагатших

людей світу. Тут «бізнес заточений на прибуток» за всяку ціну, оскільки ядром соціуму виявляються гроші і влада найсильніших індивідів з соціальної еліти. За рахунок цієї фінансово-економічної піраміди глобального управління найбільш успішними працедавцями для мас людей стають багаті корпорації. Їх очолюють егоцентричні особи, метою яких є отримання прибутку, збагачення, вони необтяжені людинолюбством і турботою про природу планети. Все частіше в ЗМІ віщають, що «уся істина в цифрах», при цьому забуваючи, що суть речі визначає не кількість, а якість.

Загальний філософський аналіз, проведений на початку ХХІ ст. дозволяє констатувати, що нині має місце поліаспектна, багатогранна системна глобальна катастрофічна криза: екологічна, соціальна, антропна. Іншими словами, планету охопила катастрофічна антропосоціоекопланетарна криза.

Для того, щоб зрозуміти сутність трансформацій, що відбуваються, нам необхідно виділити лейтмотив безлічі проблем. Тут від глобального бачення слід перейти до вихідної точки основних змін, якою є сама людина. Як відомо, суть людини як біосоціальної істоти, яка принципово відрізняє її від тварин, – це її свідомість. Свідомість людини ініціює її свідомо-трудова технологічну перетворюючу діяльність, яка сьогодні придбала домінуючу (провідну) форму в планетарних процесах. Але не біосфера (у вигляді безлічі тварин, рослин, мікроорганізмів, що існували мільярди років) на наших очах катастрофічно швидко змінює обличчя Землі, – це робить людина. Саме тому ми повинні звернутися до розуміння самої людини і того, що з нею відбувається [3, с. 126].

З позицій системно-філософського розуміння людини як складної системи (антропосистеми) її існування можливе в декількох основних варіантах взаємодії з навколишнім середовищем. Це можливо виразити таким чином:

- система трансформуючого типу (система-трансформатор) зі збалансованими прямими і зворотними зв'язками поглинання і виділення речовин, енергій, інформації, збалансована, відносно гармонійна, оновлююча себе і довкілля (з моральних позицій – розумно-альтруїстична система, оскільки крайній альтруїзм є згубним для антропосистеми);
- система акумулюючого типу (система-акумулятор) з домінуванням процесів поглинання (речовини, енергії, інформації) над процесами виділення, внутрішньо переобтяжена, конфліктна, руйнуюча довкілля (з моральних позицій – егоцентрична система);

- система деградуючого типу (система-деградатор) з переважанням процесів виділення над процесами поглинання, ослаблена і деградує (з моральних позицій – маргінальна система, що втрачає моральні якості);
- система автоізолюючого типу (система-автоізолятор), що майже припинила обмінні процеси з довкіллям в екстремальних умовах існування, здатна певний час існувати за рахунок власних внутрішніх ресурсів (це система на межі власного виживання) [4, с. 27].

Трансформуючі системи є збалансованими, а інші типи систем не збалансовані. Система-трансформатор, забезпечуючи собі переважання життєвих ресурсів, утворює навколо себе системи-деградатори (як джерела власного існування), що виснажуються, а також оточуюче середовище, що руйнується, у тому числі макро-середовище планети. Системи-автоізолятори на якийсь час захищають себе від шкідливих дій агресивних систем і середовищ, жорстко мобілізуючи внутрішні ресурси.

Порівнюючи ці системні виводи і закономірності з типом людини епохи глобального споживання, можна констатувати, що саме нестримне споживання перетворює людину на систему акумулюючого типу. Це людина, яка позбавилася від «химери совісті», нехтує моральним законом буття; людина, яка породжує зовнішні і внутрішні конфлікти, ставить головною метою придбання і споживання речей, розпорядження грошима і владою. У глобальну епоху споживання, що сформувалася в широких масштабах, до управління і масового споживання прийшла егоцентрична людина як незбалансована антропосистема-акумулятор [2, с. 68].

Оскільки суть людини визначає її свідомість, необхідно розглянути, як змінюється ця суть в умовах різного типу існування антропосистеми. Егоцентрична антропосистема, розвиваючи переважно системні зв'язки поглинання, адекватно редує власну свідомість, яка усе більш концентрується на процесах і механізмах захоплення, споживання (речовини, енергій, інформації), нехтуючи іншими процесами як другорядними. Отже, свідомість егоцентричної антропосистеми стає однобокою, частковою, деформованою, споживчо-егоцентричною – парціальною; головні цілі, подібно до «чорної діри», концентруються «тут і зараз», майбутнє і минуле працюють на сьогодення і на догоду наростаючому «єго»; втрачається бачення широких морально-космічних просторів і перспектив [10, с. 186].

Вказані обставини актуалізують найважливішу проблему - проблему комплексного вивчення і перетворення людини у світі, яка включає дві основні сторони:

- знання про людину (культурно-філософський антропологічний підхід);

- знання самої людини (філософсько-освітній підхід) в процесі підготовки кожного покоління до життя в суспільстві (педагогічний підхід) [5, с. 131].

Системно-філософський підхід до людини показує, що в цілому у визначенні характеру життєдіяльності людей (у теорії і на практиці) можна виділити полярні тенденції, умовно позначені як егоїстична (антропосистема акумулюючого типу) і розумно-альтруїстична (антропосистема трансформуючого типу).

У основі егоїстичної тенденції лежить індивідуалізм як спосіб відносин з іншими людьми, як моральний принцип; прогресує атомізація людства; обґрунтовується егоїзм як головний моральний тип особи. Односторонній розвиток і абсолютизація цієї тенденції призводять до егоцентричного волюнтаризму. Закономірний граничний стан подібного існування у філософській теорії в ідеалі знаходить вираження в концепції надлюдини, що знехтувала релігійні і моральні норми. Шлях досягнення надлюдського стану – практичний волюнтаризм особи, соціальної групи, класу. Засоби досягнення не підлягають суворому моральному контролю (мета виправдовує засоби) [1, с. 16].

Надлюдина піднімається над іншими людьми, над світом, над Богом, ставить себе вище їх. Таким чином, формується крайній антропоегоцентризм як позиція безбожника, атеїзму, боротьби з Богом, насильства над слабкими, поневолення природи. Обґрунтовується принцип боротьби «усіх проти усіх», шлях і принцип конфліктогенезу. В результаті з'являється тимчасова нестійка рівновага у вищій стадії дисгармонійної надлюдини, а потім неминуче слідує розпад і хаос як деконструкція; складається утилітарне, споживче, раціональне, але бездуховне і безбожне (чи лицемірно-«релігійне») відношення до світу, що знаходить своє логічне завершення в концепції постлюдини. Переважання і розвиток такої егоїстичної тенденції у сучасному дуже крихкому і мінливому світі формує вектор глобальних катастроф – духовної і екологічної.

Альтруїстична тенденція, навпаки, відбивається в глибоко усвідомлених принципах общинного, морального колективізму. В якості ідеалу соціальних відносин вона здатна привести до оптимального, гармонійного розвитку суспільства на принципах соціально-диференційованої справедливості, де від кожного індивіда потрібен можливий вклад в загальну справу, а йому відплачується за його працю на загальне благо. Стосовно окремої людини сучасного суспільства це означає неодмінне і постійне пізнання, розвиток розумно альтруїстичних якостей особи, солідарності на принципах добра і

Божественної гармонії в людині. Теоретичним ідеалом такої особи стають концепції цілісної людини, боголюдини і Боголюдства. Переважаючим стає принцип антропокосмоцентризму (де мікрокосм-людина подібна до макрокосму); прогресує дружня консолідація людства і симбіотичний зв'язок з природою [6, с. 164].

Провідною виявляється ідея можливості постійного і безмежного духовно-морального вдосконалення на шляху до Світового абсолюту, до Бога, до світової гармонії, світового ладу, в основі яких лежать (з позицій людського розуміння) Добро, Істина, Справедливість, Краса, Любов. При такій життєвій позиції людини поступово встановлюється гармонія відносин зі світом (з людьми, що поступають аналогічно; з суспільством, що усе більш реалізовує принципи соціальної справедливості; з природою на шляхах її охорони і відновлення). Світ дає людині сили для існування і досконалості, а людина знову віддає свої сили для налагодження оптимальних відносин з ним, для творення гармонії у світі людей і природи [7, с. 33].

На нашу думку, системно-філософський підхід до людини і розгляд її в масштабах екосистем ставить ряд важливих теоретико-методологічних і прикладних проблем. Первинними є проблеми такого порядку:

- компонентне визначення біосередовища та соціосередовища людини з основними оптимальними для життя якісними і кількісними біогеосферними характеристиками;
- якісне і кількісне визначення того необхідного і достатнього мінімуму змісту природного біогеосередовища та соціосередовища, який важливий для життя людини як біосоціальної істоти;
- постійний моніторинг біогеосередовища та соціосередовища людей для визначення динаміки допустимих і/або неприпустимих параметрів його зміни;
- практичні заходи по оптимізації біогеосередовища та соціосередовища екосистеми людини;
- розвиток екосистемного біогеоантропного і соціоантропного прогнозування;
- організація профілактичних заходів по організації оптимального духовно-тілесного існування людини [9, с. 30-31].

Виділимо духовно-моральні параметри середовища соціолучини:

- людська обстановка існування в мікросоціальному середовищі (у сім'ї, на роботі, навчанні, в групах по інтересах, в громадських місцях), яке в цілому на макрорівні забезпечується моральними і адекватними правовими нормами держави;

- збереження і розвиток творчих організацій по вивченню цілісної людини;
- збереження і розвиток соціокультурного середовища існування людини у світі;
- заборона на руйнування виховних та освітніх систем, що прогресує за рахунок деформації законів про освіту і приходу до управління освітою некомпетентних спеціалістів;
- відновлення і розвиток кращих культурно-педагогічних традицій вітчизняної освіти і виховання [9, с. 30-31].

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Враховуючи вищесказане слід зазначити, що людство вступило в системну багатогранну антропосоціоекопланетарну катастрофічну кризу. Сучасна техногенно-інформаційна цивілізація переросла в цивілізацію брехні і глобального паразитизму. Головна причина антропосоціоекопланетарної кризи – глобальна антропна катастрофічна криза. Головні деформації сталися в самій людині, яка перетворилася на антропосистему акумулюючого типу. Ключова мета виходу з кризи – відновлення гармонійної цілісної людини як трансформуючої антропосистеми. Життєво потрібна людина розумна, духовно-моральна, здатна увійти до стану симбіозу з материнською природою планети. Головний спосіб відновлення цілісної людини і нормального антропосоціального і соціально-природного життя – заборони на руйнування освіти за формою і змістом, на зомбування населення. Катастрофічні наслідки цієї ситуації можуть бути зупинені лише самою людиною, шляхом її якісного перетворення, відновлення розумного духовно-морального потенціалу і творчо-гармонізуючої сили у світі.

Список використаних джерел

1. Алексеева И. Ю., Аршинов В. И., Чеклесов В. В. «Технолюди» против «постлюдей»: НБИКС-революция и будущее человека. *Вопросы философии*. 2013. № 3. С. 12–22.
2. Артюхов И. В. Новые технологии и продолжение эволюции человека? Трансгуманистический проект будущего. М. : Издательство ЛКИ/URSS, 2008. 320 с.
3. Бехман Г., Горохов В. Г. Социально-философские и методологические проблемы обращения с технологическими рисками в современном обществе. *Вопросы философии*. 2012. № 7. С. 120–132.
4. Буданов В. Г. Квантово-синергетическая антропология и проблема искусственного интеллекта и трансгуманизма. *Философские науки*. 2013. № 9. С. 25–38.

5. Ведмедєв М. М. Наука і освіта в контексті інноваційного розвитку. *Філософія науки: традиції та інновації*: наук. Журнал / відп. ред. В. О. Цикін. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2018. № 1 (17). С. 128–139.
6. Глобальное будущее 2045. Конвергентные технологии (НБИКС) и трансгуманистическая эволюция. / Под ред. проф. Д. И. Дубровского. М. : ООО «Издательство MBA», 2013. 272 с.
7. Жукова Е. А. Человек в плену hi-hume. *Вестник ТГПУ*. Выпуск 11 (74). Серия Гуманитарные науки (Философия). 2008. С. 29–34.
8. Кравченко Т. О. Технології, які змінюють суспільство. Суспільство, що трансформує етику (філософський аналіз). *Молодий учений*. 2017. № 3 (43), березень. С. 38–44.
9. Наливайко Н. В., Ушаков П. В., Ушакова Е. В. Глобальный антропный кризис и ключевая роль образования в судьбах мира. *Философия образования*. 2016. № 1 (64). С. 15–33.
10. Турчин А. В., Батин М. А. Футурология. XXI век: бессмертие или глобальная катастрофа? М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2013. 263 с.

References

1. Alekseyeva, I.YU., Arshinov V.I., Cheklesov V.V., 2013. «Tekhnolyudi» protiv «postlyudey»: NBIKS-revolyutsiya i budushcheye cheloveka. *Voprosy filosofii*, no. 3, pp. 12–22.
2. Artyukhov, I.V., 2008. Novyye tekhnologii i prodolzheniye evolyutsii cheloveka? Transgumanisticheskiy proyekt budushchego. М. : izdatel'stvo LKI/URSS.
3. Bekhman, G., Gorokhov, V.G., 2012. Sotsial'no-filosofskiye i metodologicheskiye problemy obrashcheniya s tekhnologicheskimi riskami v sovremennom obshchestve. *Voprosy filosofii*, no. 7, pp. 120–132.
4. Budanov, V. G., 2013. Kvantovo-sinergeticheskaya antropologiya i problema iskusstvennogo intellekta i transgumanizma. *Filosofskiye nauki*, no. 9, pp. 25–38.
5. Vedmedêv, M.M., 2018. Nauka í osvíta v kontekstí ínnovatsíynogo rozvitku. *Filosofíya nauki: traditsií ta ínnovatsiíí* : nauk. zhurnal. V.O. Tsikín ed. Sumi : Vid-vo SumDPU ímení A. S. Makarenka, no. 1 (17), pp. 128–139.
6. Dubrovskiy, D.I., ed., 2013. Global'noye budushcheye 2045. Konvergentnyye tekhnologii (NBIKS) i transgumanisticheskaya evolyutsiya. М. : ООО «Izdatel'stvo MBA».
7. Zhukova, Ye.A., 2008. Chelovek v plenu hi-hume. *Vestnik TGPU*, issue 11 (74). Seriya Gumanitarnyye nauki (Filosofiya), pp. 29–34.
8. Kravchenko, T.O., 2017. Tekhnologíí, yakí zmínuyut' suspíl'stvo. Suspíl'stvo, shcho transformuê yetiku (filosofs'kiy analíz). *Molodiy ucheniy*, no. 3 (43), berezen', pp. 38–44.
9. Nalivayko, N.V., Ushakov, P.V., Ushakova, Ye.V., 2016. Global'nyy antropnyy krizis i klyuchevaya rol' obrazovaniya v sud'bakh mira. *Filosofiya obrazovaniya*, no. 1 (64), pp. 15–33.
10. Turchin, A.V., Batin, M.A., 2013. Futurologiya. KHKHÍ vek: bessmertiyе ili global'naya katastrofa? / A.V. Turchin,– М. : BINOM. Laboratoriya znaniy.

АННОТАЦИЯ

С. С. Денежников, Е. Г. Козлова. Философские проблемы современного глобального антропологического кризиса.

В статье проанализированы философские проблемы современного глобального антропологического кризиса. Особенное внимание уделено проблеме комплексного изучения и превращения человека с точки зрения культурно-философского (антропологического) и философско-педагогического подхода. Авторы считают, что в результате деформации мирового сообщества локальные проблемы антропности перешли в глобальные. Антропосоциоэкопланетарная катастрофа, спровоцированная деформированным человеком, может быть остановлена человеком путем его качественного превращения, с возобновлением разумного духовно-нравственного потенциала и созидающе-гармонизирующей силы в мире.

Ключевые слова: человек, антропологический кризис, антропосоциопланетарный кризис, ценности, эго-технологии, экотехнологии, антропосистема.

SUMMARY

S. S. Dieniezhnikov, O. G. Kozlova. Philosophical Problems of the Modern Global Anthropological Crisis.

The philosophical problems of modern global anthropological crisis are analysed in the article. The special attention is spared to the problem of complex study and transformation of man from the point of view of a civilized manner-philosophical (anthropological) and philosophical-pedagogical approach. Authors consider that as a result of deformation of world community the local problems of anthropy passed to global. The Anthro-po-social-eco-planetary catastrophe provoked by the deformed man can be stopped by a man by the way of his quality transformation, with proceeding in clever spiritually-moral potential and creative force in the world.

Science, becoming in the forefront of scientific and technical progress of utilitarian orientation, helps to create new and more perfect technologies, that cardinally change life of separate people, society and planet on the whole. But technologies are these consumer, id est, essentially, «ego-technology», working on satisfaction of constantly increasing and more various necessities of people. At the same time modern scientific and technical progress contains minimum eco-technology that guard and renew nature, or these technologies are not put in an operation at the right time and in necessary scales. In a sociocultural plan, here we look after disparity also. Excellent computer technologies of operating informative networks and channels are included in a contradictory contrast with their rich in content informative filling mainly by information of consumption character. The combined mental work of scientists works on providing of «ego-technology», on conflict essentially scientific and technical progress, on growth of ecological crisis and periodic catastrophes. A man matched against itself the maternal basis - space and earthly nature, – entering with it into a conflict. The child of nature that loses a mind is not capable to become a winner. Sharp predominance of «ego-technology» consumption of material riches over eco-technology renewal of resources of nature characterizes maintenance of modern scientific and technical progress, and also technological essence of ecocatastrophe.

Key-words: a man, anthropological crisis, anthro-po-social-eco-planetary crisis, values, ego-technology, eco-technology, anthropic system.